

SZAKMAI ÉRDEKVÉDELEM

TANKÖNYVÜGYBEN...

"Azok a tengermenti, a sós haboktól sehol egy másfél napi járóföldnél messzebb nem eső területek, ahol az i.e. II. évezredtől egészen időszámításunk huszadik századáig a görög nép /hellének/ élete folyt, három földrajzi egységre tagolódik."

Mindannyiunk számára emlékezetes marad ez a mondat. Mert ugyan ki az a történelem szakos hallgató, kivéve az elsőéveseket, akinek ne dobbanna meg a szíve e sorok hallatán? Nehéz nem gondolni az ókor szigorlatra még abban az esetben is, hogy már szerencsésen átestünk rajta. Hogy miért ez a nosztalgia, arra próbálunk most választ adni. Tulságosan is telhetetlenek lennénk, ha azt kérnénk, hogy ne találjon süket fülekre ez az írás. Mi csak azt szeretnénk, hogy bizonyosodjon be ezuttal is: mégis mozog a föld.

Már nem kellene sok idő, és ezt is mondhatnánk, egyidős az emberiséggel az a probléma, amit most felvetni készülünk. Nem vagyunk önzők, nem a magunk sorsán akarunk könnyíteni, hanem az ifjabb nemzedékén. Szeretnénk, ha az ókor szigorlat nem egy olyan vizsga lenne, amit "meguszni" kell.

Csak egy kis matematika az egész, és összeáll a következő kép: a szigorlati anyagot nem kevesebb, mint 11, azaz tizenegy könyvből és jegyzetből kénytelen a hallgató összeszedni. Ez pedig, akárhogy is számoljuk, több mint 1200 oldal. S az irodalmat még mindig nem említettük, ami oldalszámban még egyszer ugyanennyit tesz ki. Ha a könyveket egymás fölé rakjuk, akkor a köteg magassága 182 cm. /hiteles adat!/.

Sajnos a vidéki egyetemeken esetében még ezeknek a könyveknek a beszerzése sem megy zökkenőmentesen. Az egyetemi és tanszéki könyvtárak még válllatva sem tudják kielégíteni egy 50 fős csoport ilyen irányú igényeit. Meglehetősen reménytelen ez a vállalkozás azért, mert a könyvtárak az évek során már "salátává" olvasott könyvek helyett újakat nem tudnak beszerezni egyszerűen azért, mert nem kerültek újból kiadásra. Nem akarjuk azonban e támogatást mellékvágányra terelni, hisz a szigorlati felkészülésben nem a

könyvek beszerzése a legnagyobb problémánk, hanem a meglévők anyagának a rendszerezése. Előfordul az is, hogy a jegyzet nem ki-mondottan történelem szakos hallgatók számára készült. Itt első-sorban az OT 1. sz. jegyzetre gondolunk. Igen, egyszer csak rájöt-tek "magasabb berkekben" is arra, hogy nem ártana egy régészeti jegyzet a történelem szakosoknak sem, ha már vizsgáznunk kell be-lőle... Mi történt ekkor? Az eredetileg régész hallgatóknak ké-szült jegyzetet egy harmadik személy átdolgozta... Így készült el a történelem szakosok számára az ókor történetének első kötete, ami még az eredeti lerövidítésének is elég szerencsétlen változata. Hibáktól persze a többi jegyzet sem mentes. Mindegyikben hiányzik - ha nem is azonos mértékben - az anyag megfelelő rostálása, és így a hallgató többnyire csak egy adattárral találja szemben ma-gát. Ráadásul egész fejezetek maradtak kidolgozatlanul az ókor történetéből: pl. van római köztársaság és császárkor jegyzetünk, de a "kályha" amitől elindulnánk, a királyság története, még nem jelent meg. Pontosabban: még meg sem irták. Az ókori kelet törté-netének pedig kb. egyharmad része az, amit már tanulmányozni le-het, azaz lehetne, ha pl. két különálló fejezetben nem olvasná a laikus hallgató nemegyszer ugyanazt a nevet kétféleképpen írva... Tudniillik mind az egyiptologus, mind az assziologus másképpen írja le a szóbanforgó nevet. Kis jóakarattal ez a probléma is megoldható lenne. Hogy egyik jegyzetünk se maradjon ki, a görög történelem-ről írt kötet igazán kitűnő tudományos erényekkel rendelkezik, de néha tizenhatsoros mondataival, a tanulás céljának nem eléggé fe-lel meg. Aztán nem ártana egy megfelelő tankönyv vallástörténet-ből sem, hiszen nem használhatjuk örök időkgig Hahn István "Iste-nek és népek" c. Minerva zsebkönyvét!

Ami a diákoknak gondot okoz, probléma kell hogy legyen az oktat-tóknak is. Ezuttal dr. Maróti Egon tszv. docens lett a pártfogónk. Ha kevesen is tudják, ő az, aki már évek óta lelkes támogatója és szószólója ügyünknek. Kérdéseinkre a következőket válaszolta: "Azt hiszem ezt a kérdést érdemes lenne egyszer átfogóbban megnéz-ni, mert a tananyag az egyetemes történet későbbi korszakai eseté-ben talán még foghíjasabb. De nem akarok kitérni a kérdés elől, ma-radjunk a konkrét témánál. Az igazság az, hogy felettes hatóságaink réges-rég elrendelték már az ókortörténeti tankönyv elkészítését. Már az a határidő is több mint két esztendeje lejárt, ameddig a

felkért szerzői kollektiva a Tankönyvkiadóval kötött szerződésében vállalta a maga részének az elkészítését. Értesüléseim szerint a tervezett kötet tizenegy munkatársából eddig nyolcan adták le kéziratukat: tankönyv azonban ebből csak akkor lesz, ha az utolsó kézirat is befut - pontosabban, ha a lektori és a szerkesztői munka is befejeződött. /Zárójelben jegyezzük mi meg, hogy a szegedi munkatársak már leadták kéziratukat.../ A mind súlyosabbá váló helyzetet szóváltottuk tavasszal, a Művelődésügyi Minisztérium Történeti Szakbizottságának ülésén, és ígéretet kaptunk rá, hogy az illetékesek tárgyalni fognak a késedelmes szerzőkkel, és az igen elfoglalt kijelölt szerkesztővel. Az említett megbeszélésen szóba került az a probléma is, hogy a jegyzetek egy része - más történeti korok esetében néha még nagyobb mértékben - elavult, és új, átdolgozott munkákra lenne szükség. A felújítások elmaradásában, tagadhatatlan, hogy nem mindig, sőt, alapvetően nem a szerzők a ludasak: ez elsősorban szervezési és üzleti kérdésnek tűnik. A kiadó u.i. elvben négy évre szerzi meg a jogot a szerző kéziratának kiadására, így érthető /?!/ , hogy kényelmesebb és kifizetődőbb számára, ha ezt a kérdést nem bolygatja... Illetőleg másfelől a kiadó is joggal hivatkozhat esetenként arra, hogy hiába vár a jegyzeteket felváltó tankönyv-kéziratokra. Itt a Műv. Minisztériumnak lenne feladata generálisan rendezni a helyzetet. A megoldás talán az lenne, hogy kötelezzék a Tankönyvkiadót, hogy a szerződésben rögzített határidők lejárta előtt szólítsák fel a jegyzetek szerzőit, milyen korszerűsítéseket kívánnak eszközölni munkájukban, stb. Ez ugyan némi költséget jelentene a vállalatnak, de legalább a hallgatók folyamatosan korszerű jegyzet- és tankönyvanyaghoz jutnának, és tulajdonképpen mégiscsak ez lenne a lényeg. Említették a szigorlatot: higgyék el, a vizsga nemcsak maguknak gond. Mert ugyebár adott egy követelményrendszer, de csak hiányosan vannak meg hozzá azok az eszközök, amelyek segítségével eleget lehet tenni az igényeknek. Jó lélekkel egyikről sem lehet megfelekedezni - de hogyan lehet összeegyeztetni a kettőt? - ez sokunknak okoz fejtörést. Nyilván ezért merült fel az az "eretnek" nézet, hogy pl. bizonyos egyetemi státusok elnyerésének nem egyegy - bármennyire értékes, de nem egyszer eléggé periférikus tárgy - akadémiai pályamunka elkészítése lenne az alapfeltétele, hanem pl. egy nagyobb korszakot átfogó tankönyv elkészítése, ami a

tanulmányi munka eredményessége szempontjából sokkal gyümölcsözőbb lenne. Valami megoldást kellene találni; s jó lenne, ha minél előbb, mintsem már az elkészített kéziratok felfrissítésével kelljen előlről kezdeni... Mi itt megtettük, ami tőlünk tellett - az, hogy utódaink ennek a munkának mikor veszik majd hasznát, sajnos nem rajtunk múlik..."

Eddig a hozzászólás, amit ezuton is megköszönünk Maróti Egon tanár urnak - és ezekután sok ujat már mi sem tudunk írni. Mindenestre úgy érezzük, hogy az eddiginél több "jóindulattal" kezelve ezt az ügyet, az itt felsorolt problémák jelentős része megoldható... Tudjuk azt is, hogy ez az egy kiáltás még nem fogja Jerikó falait ledönteni, - de egy kórus harsogása már biztosan... Addig azonban hozzá kell tennünk a következő "záradékat":

Elsősök figyelem! A szigorlati anyagot még mindig az itt "ostorozott" könyvhalmoz képezi!...

Schwarz Klára - Petrovics István
